

Udskriftsdato: 24. december 2025

KEN nr 9478 af 28/06/2024 (Gældende)

Ankestyrelsens principmeddelelse 12-24 om arbejdsskadesikringsloven - personkreds - territorialprincippet - lovvalg - overenskomstaftale - EF-forordning

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 23-34249

Ankestyrelsens principmeddelelse 12-24 om arbejdsskadesikringsloven - personkreds - territorialprincippet - lovvalg - overenskomstaftale - EF-forordning

Principmeddelelsen fastslår

Arbejdsskadesikringsloven hviler på territorialprincippet, hvilket betyder, at loven finder anvendelse på arbejde, der bliver udført her i landet.

Territorialprincippet gælder, selvom hverken tilskadekomne eller arbejdsgiver har bopæl eller hjemsted i Danmark. Det har således ikke betydning, om tilskadekomne har en særlig tilknytning til Danmark eller er dansk statsborger. Det har heller ikke betydning, om arbejdsgiver har sæde i udlandet. Det afgørende er alene, om tilskadekomne – på det tidspunkt, hvor vedkommende kommer til skade – udfører arbejde i Danmark.

Det er i loven ikke et krav, at arbejdet skal have haft en vis varighed. Loven giver dækning fra arbejdsforholdets begyndelse og selv under ganske kortvarigt arbejde. En tilskadekomnen vil være dækket efter loven umiddelbart efter påbegyndelse af arbejdet, hvis betingelserne for, at der foreligger en arbejdsskade, i øvrigt er opfyldt.

Udgangspunktet om territorialprincippet fraviges i de tilfælde, hvor visse internationale regler ophæver eller modificerer territorialprincippet. Hvis tilskadekomne som arbejdstager er fra et andet EU-land, hvor EF-forordning om koordinering af de social sikringsordninger (nr. 883/2204 af 29.april 2004) finder anvendelse, eller hvis tilskadekomne som arbejdstager er fra et land, som Danmark har indgået en overenskomstaftale med, er det således EF-forordningen eller den pågældende overenskomstaftale, der regulerer lovvalget.

Hvis en tilskadekomnen, der kommer fra et land, der hverken er omfattet af EU-regler eller internationale konventioner og overenskomster, kommer til skade under udførelse af arbejde her i landet, er den pågældende således omfattet af arbejdsskadesikringsloven, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Den konkrete sag

Ankestyrelsen har i en sag behandlet spørgsmålet om, hvorvidt en udenlandsk arbejdstager, der udfører arbejde i Danmark, er omfattet af arbejdsskadesikringsloven.

Den tilskadekomne var ukrainsk statsborger, og havde indgået aftale om at udføre arbejde for en russisk arbejdsgiver. Arbejdet blev udført under forestillinger i et cirkus i Danmark. Aftalen herom blev indgået mellem en dansk virksomhed og en udenlandsk virksomhed. Tilskadekomne blev udsat for en ulykke, idet hun faldt ned fra 6 til 7 meters højde.

Ankestyrelsen vurderede, at territorialprincippet i arbejdsskadesikringsloven ikke skulle fraviges, da tilskadekomne kom fra et land, der hverken er omfattet af EU-regler eller internationale konventioner

og overenskomster, der fraviger territorialprincippet. Derfor var tilskadekomne omfattet af arbejdsskadesikringsloven på skadestidspunktet. Det havde heller ikke en betydning, at der var tale om en udenlandsk arbejdsgiver.

Ankestyrelsen vurderede, at tilskadekomne var omfattet af arbejdsskadesikringslovens personkreds, da hun på skadestidspunktet var ansat til at udføre arbejde i Danmark, og skaden skete under udførelsen af dette arbejde.

Baggrund for at behandle sagen principielt

Ankestyrelsen har behandlet sagen principielt. Det har vi gjort for at fastslå, at betingelsen for sikring efter arbejdsskadesikringsloven er, at tilskadekomne udfører arbejde i Danmark, og at det er uden betydning, om tilskadekomne eller arbejdsgiveren har bopæl eller hjemsted i Danmark.

Reglerne

Love og bekendtgørelser

Lov om arbejdsskadesikring, senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 1186 af 19. august 2022.

- § 2, stk. 1, om personer, der er berettigede efter arbejdsskadesikringsloven.
- § 48, stk. 1, om sikringspligtig arbejdsgiver.
- § 79, stk. 1, om beskæftigelsesministerens beføjelser til at fastsætte regler efter overenskomst med andre stater om, i hvilket omfang lovens bestemmelser eller bestemmelserne i den fremmede stats tilsvarende lovgivning skal anvendes på forhold, der reguleres i loven.
- § 79, stk. 2, om beskæftigelsesministerens beføjelse til at fastsætte bestemmelser om fravigelse fra lovens regler i det omfang det er nødvendigt for anvendelse af Den Europæiske Unions Forordning om social sikring for arbejdstagere m.v.

Praksis

Gældende:

Følgende principmeddelelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

13-14: En skade skal som udgangspunkt behandles efter det lands regler, hvor skaden er sket, med mindre international overenskomst eller aftale siger noget andet.

U-22-02: En person ansås ikke for at være omfattet af arbejdsskadelovens personkreds, da han blev langtidssygemeldt efter en vaccination forud for en planlagt udsendelse til arbejde i Asien for en FN-organisation med hovedsæde uden for Danmark. Arbejdet skulle ikke udføres i Danmark.

Den konkrete afgørelse

Forsikringsselskab D har klaget over Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om, at du er omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringsloven. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgjorde sagen den 23. februar 2023.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag.

Resultatet er:

- Du var på skadestidspunktet den 1. august 2018 omfattet af den personkreds, som er sikret af arbejdsskadesikringsloven.

Det betyder, at vi stadfæster Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om, at du er omfattet af arbejdsskadesikringsloven, da vi er kommet frem til samme resultat for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt du er omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringsloven.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at du på skadestidspunktet den 1. august 2018 var omfattet af arbejdsskadesikringslovens personkreds, og at det derfor er de danske arbejdsskadesikringsregler, der finder anvendelse, hvis de øvrige betingelser i arbejdsskadesikringsloven er opfyldt.

Hvad er afgørende for resultatet

Det fremgår af sagen, at du den 1. august 2018 kommer til skade, mens du optræder for virksomhed A i Danmark. Du falder i den forbindelse ned fra seks til syv meters højde.

Arbejdsskadesikringsloven hviler på territorialprincippet, hvilket betyder, at loven som hovedregel finder anvendelse på arbejde, der bliver udført her i landet. Det er i den forbindelse ikke et krav, at arbejdet skal have haft en vis varighed, eller at personen har en særlig tilknytning til Danmark, herunder er dansk statsborger. Det er heller ikke et krav, at arbejdet bliver udført for en virksomhed med sæde i Danmark.

Reglen om territorialprincippet kan fraviges i de tilfælde, hvor der foreligger en overenskomstaftale med en fremmed stat om fravigelsen, eller hvis der er tale om et andet EU-land, hvor territorialprincippet fraviges gennem de EU-retlige regler.

Det fremgår af sagen, at du kommer til Danmark fra Ukraine. Udbetaling Danmark bekræfter ved telefonsamtalen af 7. november 2023, at der ikke er indgået en overenskomstaftale mellem Ukraine og Danmark om social sikring. Ukraine fremgår heller ikke af oversigten over de lande, som Danmark har en konventionsaftale med.

Vi vurderer som følge heraf, at loven finder anvendelse på det arbejde, som du har udført her i landet på skadestidspunktet.

Du er derfor som udgangspunkt omfattet af de danske regler, hvis du som lønmodtager udsættes for en arbejdsskade.

Spørgsmålet bliver herefter, om du på skadestidspunktet udfører arbejde som lønmodtager, der direkte er omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringslovens § 2 forstand, eller om du kan anses for at være selvstændige erhvervsdrivende, hvor der efter arbejdsskadesikringslovens § 48, stk. 2 er krav om, at du som selvstændige erhvervsdrivende skal sikre dig selv ved at tegne en ulykkesforsikring i et forsikringsselskab.

Spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et ansættelsesforhold mellem virksomhed A og dig blev afgjort ved Retten C den 21. august 2020. Retten fandt det, ud fra en samlet vurdering af oplysningerne i sagen, ikke godtgjort, at der har bestået et ansættelsesforhold imellem dig og virksomhed A. Disse oplysninger inddrages også ved vores behandling af spørgsmålet om, hvorvidt du på skadestidspunktet udfører arbejde for en arbejdsgiver.

Det fremgår af sagen, at du kommer til Danmark som følge af en aftale indgået mellem virksomhed A og virksomhed B.

Af den ovennævnte aftale fremgår, at virksomhed A køber en forestilling fra virksomhed B, hvorefter virksomhed B sammensætter en række numre, der samlet flettes til en forestilling. Du er én af de artister, der skal optræde i denne forestilling, som en del af virksomhed B's gruppen.

Vi vurderer, at du har udført arbejde for virksomhed B i Danmark.

Vi er opmærksomme på oplysninger om, at der ikke er indgået en ansættelsesaftale mellem dig og virksomhed B. Vi lægger dog vægt på, at det ikke er et krav for at være omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringsloven, at der foreligger en skriftlig aftale om ansættelsesforhold. Det er således tilstrækkeligt, hvis det, ud fra sagens konkrete oplysninger, er påvist, at du udfører arbejde for en anden, og at der består et antagelsesforhold mellem dig og den person/virksomhed, som du udfører arbejde for.

Vi lægger i den forbindelse vægt på de konkrete oplysninger i din sag. Det fremgår således af den skriftlige kontrakt, der er indgået mellem virksomhed A, dig og virksomhed B, at kontrakten forpligter både dig og virksomhed B.

Det fremgår videre af kontrakten, at virksomhed A betaler virksomhed B 8.400 kroner om dagen. Der er således en økonomiske interesse for virksomhed B direkte i aftalen mellem parterne. Ifølge mailen af 2. maj 2019 betales vederlaget til chefen for virksomhed B, som derefter aflønner truppens enkelte deltagere.

Det fremgår desuden af sagen, at det er chefen for virksomhed B, der sammensætter forestillingen, herunder koordinerer kostumer og musik. Det er videre chefen for virksomhed B, der har instruktionsbeføjelser over for dig, og skal selv være til stede for at øve med de artister, der er med i forestillingen. Chefen for virksomhed B er også til stede, da skaden sker.

Vi lægger også vægt på, at der er økonomiske konsekvenser for virksomhed B, hvis du ikke optræder i overensstemmelse med aftalen.

Der beskrives i kontraktens punkt 10 til 17, hvad artisterne ikke må, og hvad de har pligt til, herunder at de ikke må reklamere for sig selv, at de har pligt til at deltage i markedsføring for virksomhed A, og at virksomhed A har ret til at bruge materialet i egne reklamer m.v. Selvom dit navn står på kontrakten under virksomhed B's navn, må den del af kontrakten læses som forpligtelser og rettigheder for hele virksomhed B's gruppen. Dermed er disse forpligtelser rettet mod virksomhed B, og ved manglende opfyldelse er der en økonomisk konsekvens for virksomhed B og ikke dig personligt.

Endelig lægger vi vægt på, at det udstyr, som du har brugt i forbindelse med ulykken, ejes af virksomhed B.

Vi vurderer på den baggrund, at der er et antagelsesforhold mellem dig og virksomhed B, hvorfor du må anses for at være lønmodtager, og virksomhed B er sikringspligtig arbejdsgiver.

Vi er opmærksomme på dine oplysninger om, at du ikke har indgået en egentlig ansættelsesaftale med virksomhed B, og at virksomhed B's chef efter din opfattelse fungerer som en agent.

Disse oplysninger kan ikke i sig selv føre til en anden vurdering, da det for at være omfattet af arbejdsskadesikringslovens personkreds er afgørende, om der består et tjenesteforhold, og ikke om der er indgået en formel ansættelsesaftale. Der lægges således betydelig vægt på de faktiske forhold, som arbejdet udføres under.

Et tjenesteforhold er kendetegnet ved, at den, man udfører arbejdet for (arbejdsgiveren), har en vis bestemmelsesret med hensyn til arbejdets udførelse og ret til at føre tilsyn hermed. Den, der udfører arbejdet (arbejdstageren), stiller sin arbejdskraft til rådighed på en sådan måde, at den pågældende kommer i et vist underordningsforhold til den, for hvem arbejdet udføres, og normalt har pligt til at følge de instruktioner for arbejdets udførelse, som vedkommende har modtaget fra denne.

Vi henviser i den forbindelse til en dom fra Højesteret, gengivet i ugeskriftet som U2015. 3687 H, hvor Højesteret fastslår, at agentens beføjelser over for en professionel bokser er af et sådan omfang, at agenten til trods for aftalen (om at bokseren er selvstændig erhvervsdrivende) er sikringspligtig arbejdsgiver. Højesteret lagde her vægt på graden af den økonomiske og erhvervsmæssige interesse for den pågældende agent, agentens instruktionsbeføjelser, herunder især hvordan, hvor og med hvilken bistand den pågældende bokser skulle træne, hvilke kampe han skulle bokse, og hvilke aftaler om kommerciel udnyttelse af sit navn bokseren kunne indgå.

Vi vurderer som følge af ovenstående, at du på skadestidspunktet var omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringsloven, idet du var ansat til at udføre arbejde her i landet.

Vi bemærker, at vi med denne afgørelse alene forholder os til forsikringsselskabets klage om, hvorvidt du er omfattet af personkredsen i arbejdsskadesikringsloven og ikke spørgsmålet om anerkendelse af en arbejdsskade.

Oplysningerne fremgår særligt af anmeldelsen, byretsdom af 21. august 2020, telefonnotat af 7. november 2023 med Udbetaling Danmark, ansættelseskontrakter indgået mellem virksomhed A og virksomhed B og dig.

Om reglerne

Personer, der ansættes til at udføre arbejde her i landet for en arbejdsgiver, er berettigede efter denne lov. Arbejdet kan være lønnet eller ulønnet og kan være varigt, midlertidigt eller forbigående.

Efter overenskomst med andre stater kan beskæftigelsesministeren fastsætte regler om, i hvilket omfang lovens bestemmelser eller bestemmelserne i den fremmede stats tilsvarende lovgivning skal anvendes på forhold, der reguleres i loven.

Beskæftigelsesministeren fastsætter bestemmelser om fravigelse fra lovens regler, i det omfang det er nødvendigt for anvendelse af Den Europæiske Unions forordninger om social sikring for arbejdstagere m.v.

Det er arbejdsgiver, der har sikringspligt efter arbejdsskadesikringsloven. Arbejdsgiver opfylder sin pligt ved at tegne arbejdsskedeforsikring i et forsikringsselskab, og dermed overfører risikoen for ulykker til det pågældende forsikringsselskab.